

NOTRANJEC

Izhaja vsako soboto

in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO

**POLITIČNEGA IN GOSPODARSKEGA DRUŠTVA ZA
NOTRANJSKO V POSTOJNI.**

Inserati

se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{3}{5}$ strani 25 K, za $\frac{2}{5}$ strani 18 K, za $\frac{1}{5}$ strani 9 K, za $\frac{1}{10}$ strani 5 K, $\frac{1}{20}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren popust.

Mesečna priloga: „Slovenski Tehnik“.

Neodvisna agrarna stranka.

Na inicijativo in povabilo odbora orehovške in matenjske kmet. organizacije, zbralo se je v četrtek dne 17. t. m. v prestranski mlekarni, precejšnje število možakov iz vasi: Orehek, Grobišče, Rakitnik, Matenjavas, Žeje in Koče, v svrhu posvetovanja o širši organizaciji in snovanju neodvisne agrarne stranke.

Izbralo se je iz vsake vasi slavinske županije po 3 može kot provizoričen pripravljalni odbor. Izmed teh so bili voljeni g. Ant. Kristan iz Orehka, predsednikom; g. Anton Križaj od istotam, namestnikom; g. Milan Žnideršič iz Matenjevasi, tajnikom ter g. Fran Dekleva iun. iz Slavine, njega namestnikom.

Ta odbor je imel v četrtek dne 24. t. m. ob 2. uri popoldan, v zborovalni sobani mlekarske zadruge na Prestranku, svojo prvo sejo, na katerej se določi kraj in čas prvega večjega, takorekoč ustanovnega shoda neodvisne agrarne stranke na katerem se voli definitivni eksekutivni odbor ter se eventualno postavijo tudi kandidati za prih. drž. in dež. volitve. Sklep se pravočasno v „Notranjcu“ objavi.

Poljedelci — somišljeniki! Začetek je storjen. Ne pasimo več politične lenobe! Ne pustimo več, da drugi namesto nas delajo, drugi namesto nas mislijo — sicer bodo tudi drugi namesto nas jedli, a nam iz bogato obložene mize le drobtinice metali, kakor se je do sedaj še vedno zgodilo. Ne čakajmo več, da bode kedo prišel ter nas s čudeži rešil — temveč pomagajmo si sami, dokler ne dosežemo zaželenega cilja neodvisnosti in samostojnosti. Samopomoč bodi naše geslo! V vsaki vasi naj se osnuje ožji odbor, katerega nalog naj bode združevanje in organiziranje poljedelcev.

Agitirajte in vspodbujajte že sedaj za vdeležbo prihodnjega shoda na katerem se bode razvil program naše stranke.

Politične vesti.

Za koroške Slovence, ki ne dobe vsled lenarenja klerikalnih poslancev najbrž nobenega zastopnika v bodočem državnem zboru, naj bi se eden kranjskih državnozbornskih mandatov odstopil v tem smislu, da bi nekje na Kranjskem kandidirali Korošci. To misel so sprožili nekateri Korošci. Klerikalci pa so v svoji sebičnosti predlog kar zamolčali, ker nočejo o kaki žrtvi za Korošce nič slišati.

Deželni zbori. Da bi se sklical deželni zbor češki v mesecih svečanu in sušcu, za to se odločno zavzemajo vse češke stranke. Nemci se temu protivijo, ker se boje, da bi se moč deželnega zbora tako ojačila. Tudi na Kranjskem bi bilo prav dobro, da bi došlo do rednega delovanja in sicer v prvi vrsti, da se reši več perečih gospodarskih vprašanj, ki jim rešitev na škodo prebivalstva zastaja.

Državni zbor živi svoj zadnji teden ter hiti pri delu. Duhovniške plače so se zvišale in tudi predlog člana klerikalne „Slovanske zveze“ Periča, naj se plača izvrševanje božje službe tudi redovnikom v Dalmaciji, je po zvijači obveljal. Upati pa je, da gosposka zbornica Peričevega predloga ne vsprejme, ker je to še klerikalcem prijaznim krogom preveč.

Za bodoče državno-zborske volitve se imenuje kot kandidata prošta Elberta v kočevskem okraju. Smešni ljubljanski nemškutar Peerz, ki se je tudi ponujal kočevarjem, je že izgubil pogum. — Kdo bo kandidiral v Ljubljani, še ni končno določeno. S socialnodemokratske strani se imenuje Kristana, s klerikalne pa nekega Kregarja. „Mladi“ ne postavijo nobenega kandidata, ampak bodo, če se do volitev ne razidejo, glasovali deloma za socialnega demokrata, deloma za naprednjaka, če bo tega oseba ugodna. Gotovo pa je, da nastopijo zoper klerikalca.

Shod zaupnikov narodno-napredne stranke na Goriškem se je vršil 24. t. m. ob udeležbi 350 mož iz vseh delov goriške dežele. Na znanje so se vzela pohvalno razna poročila ter se je vsprejel nov statut, po katerem se ima stranka reorganizirati.

Na Ogrskem stoje v znamenju velikanskih škandalov. Prišlo je na dan, da je pravosodni (!) minister Polonji eden največjih oderuhov, umazancev in goljufov. Vendar mož noče odstopiti ter grozi, da pokoplje z objavo važnih tajnosti razne druge visoke osebe. Sedaj pride cela stvar pred sodnijo. Eden teh škandalov je, da je neka lepa baronica za denar špijonirala v cesarjevi okolici v korist Ogrom, da je z raznimi nelepimi sredstvi na dvoru pridobivala stranko za madjarske zahteve.

Dopisi.

Iz Cerknice. Dne 13. t. m. je imelo prost. gas. društvo v Cerknici predpustno veselico. Veselica je bila še precej obiskana. Prijatelji gasilcev so prišli na veselico tudi iz sosednih vasi. Do 11 1/2 ure je trajala igra in petje. Seveda kot povsod, tako je tudi sedaj prišlo, da imajo duhovniki v Cerknici pri gasilcih prvo besedo. Tako smo videli dne 13. t. m. v Cerknici pri

veselici, kako veselo so skakali po dvorani. Ker pa so duhovniki vedeli, da, kjer ni deklet, ni veselja, zato so pripeljali seboj Marijino družbo, da se je sukala prav veselo do ranega jutra. To je vse brez greha, samo da duhovnik dovoli. Radovedni vprašamo ali je greh, ako gre hčerka na veselico s svojim očetom? Stokratni ne! Minolo leto so imeli rokodelsko veselico v Cerknici. Veselice se je vdeležil tudi neki oče s svojo hčerko. Gotovo je, da oče ni svoje hčerke pripeljal na veselico, da se dolgočasi, marveč da se veseli. In glejte, kaj se prigodi? Ko se hčerka prisede k očetu, da se nekoliko počije, stopi ravno ta kaplan, ki je imel glavno besedo pri veselici 13. t. m. h hčerki ter ji veli, da takoj odide domov, če ne bo izključena iz Marijine družbe. Ko oče to sliši, vstane in pove kaplanu par moških, in kaplan odide. Gasilcem pa želimo, da pri prvem občnem zboru izvolijo kaplana za načelnika, čeravno ne morete brez njega napraviti veselice. Pazite gasilci, da ne pridete tudi vi v resnici v kaplanove roke. Pomagal vam gotovo ne bode veliko ali pa nič. Gasilci so že velikokrat pri požarih bili v veliki nevarnosti pri cerkvah in zvonikih, kaj so zato dobili, lahko vemo še od gasilcev iz Razdrtega, ko je gorel zvonik v Šmihelu pri Postojni.

Vdeležnik veselice.

Listek.

Kmečka vstaja.

Zgodovinska povest iz 16. stoletja. — Hrvaški spisal Avgust Šenoa.
(Dalje.)

Drmačič je bil ves čas tiho, šele h koncu se dvigne: „Čujte pametno besedo. Mnogo nas bo, a vojska nas zmore. Zato zgrabimo gospodo od spredaj in zadaj, za glavo in rep. Združimo se s Turčinom!“

„Norec“, zakliče Ilija, „kaj ne, da enega vrāga odženemo, drugega pa privedemo. Ali si kristjan?“

Drmačič prebledi, a ne reče nič.

„Ne, sami gremo, kakor pošteni možje“, sklene kovač. „Pijmo vsi iz tega vrča. Na naše zdravje!“

„Pomozi nam bog.“ Vsi so nekaj pili, nato se objamejo in poljubijo.

XXIX.

V mrzli zimski noči so se zbirali brdovski kmetje. Obča radost je vladala. V krčmi se je plesalo in vriskalo. Gušetič, Nožina in Bistrič so tod z drugimi kmeti čakali na Ilijo Gregoriča, ki ga je blagoslovil domači župnik, predno je proglasil vojno.

Ilijo, ki je prišel s petelinjim peresom v krčmo, so pozdravili z gromkim „živio“. Kar prihiti preplašena dekla in zakliče: „S Susjeda prihajajo.“

Vsi se zganejo, ples se vstavi, gosli utihnejo. V sobo stopi Peter Bošnjak s štirimi oboroženci. „No to je lepo, le veselite se. Tri vrče vina!“

Kmetje so molčali. Ta hip pa se vstavi Petrovo oko na Drmačiču, ki je kakor ris motril Tahovega slugo.

„Oj, kakšna voda pa je tebe priplavila“, se nasmeje Peter, „ti potepuh pretkani? Ali si pozabil, da ti rastejo vešala?“

„Prišel sem, Peter, da tebi in tvojemu gospodarju javim, da so se mi rebra zacelila in da ima batina dva kraja ter da konopec ne vpraša, je li vrat kmetski ali plemiški.“

„Kaj, potepin“, skoči Bošnjak razjarjen, „ti psuješ mojega gospodarja. Zvežite psa.“

Drmačič se umakne, oboroženci se vstopijo ob njem, ljudstvo mrmraje skoči na noge, skoz vrata pa prihiti deset oboroženih slug.

„Zvežite psa“, krikne Bošnjak, „vi kmetski ničvredneži pa da se mi ne ganete.“ Zdaj se vzdigne Ilija, razgali prsa, na katerih si opazil bel križ iz platna, in zagrmí:

„Čas je, bratje! Za slobodo in pravico se vzdignita kramp in motika! Kmet bodi svoj gospod! Na noge!“

„Na noge! V imenu božjem.“ In Nožina izstreli puško skozi okno. In ta hip prihiti 40 kmetov s puškami v sobo. Tahovi sluge so ležali zvezani na tleh. Puška za puško grmi, plat zvona bije silneje in silneje, iz daljine pa se odzivljajo druge puške, drugi zvonovi in širom vsega okraja drvi narod pod orožje, širom vsega okraja grmi skoz hladno noč vsklik: „V imenu božjem vstajata kramp in motika za staro pravdo!“

Iz Črnega vrha nad Idrijo.

Izredno mrzli dan imeli smo pretekli torek. Opoldne je kazal toplomer 15 stopinj Celzija mrzlobe. Po vasi se je dogodil na ledeni poti marsikateri nepristovoljni zlet na tla. Mogoče bi ne bilo slabo, da zaukaže županstvo vsaj na nevarnejših krajih dotičnim hišnim posestnikom nasekati polzli led ter ga primerno posuti.

Velikonočno izpraševanje je bilo v zadnjih 14 dneh. Prvi teden so romali v posojilniško hišo možje in žene, pretekli teden pa fantje in dekleta. Vsaka oseba je položila 20 h za — nov božji grob.

Zadnjič smo poročali, da je dal g. Anton Lampe gostilno v najem za 500 K. Od verodostojne strani se nam piše, da bode odračunaval g. Pirc veliko nižjo najemnino.

Šolski otroci prirede tja enkrat okoli Velike noči veselico. Na vsporedu bode petje in deklamovanje ter igra „Občinski možje iz Devete vasi“, ki jo je spisal g. Engelbert Gangl.

Pripravlja se deputacija, ki pojde k gospodu deželnemu predsedniku v Ljubljano prosit ga, da posreduje v zadevi zadloške šole. Povdarjala bode pred vsem, da ne bode vsled zidanja novega šolskega

poslopja skoraj nič razbremenjena črnovrška dvorazrednica. Nasvetovala bode razširitev črnovrške šole v trirazrednico, za najbolj oddaljene kraje občine pa bode priporočala nastaviti potovalnega učitelja. — Tudi nam bi se videla zgorenja rešitev črnovrškega šolskega vprašanja najceneja in — najboljša.

Črnovrški rojak g. Franc Bonča po domače „France Hladnikov“ je umrl te dni v Dutovljah na Krasu. Bil je naš častni občan. N. v m. p.!

Zadložani so že poslali enkrat mleko v Idrijo, kjer vlada v tem oziru precejšna draginja. Kakor čujemo, so se ljudje kar pulili zanj. Srčno pozdravljamo vsak korak, ki privede naše ljudstvo do boljšega gmotnega položaja.

O bčni zbor gasilnega društva bode v nedeljo 27. t. m. ob 3. uri popoldne v Gasilnem domu. Na shod so vabljeni pred vsem gasilci, pa tudi drugi prijatelji te prepotrebne zveze.

Idrijski občinski odbor je izvolil posebni odsek, da proučuje, kako naj pride Idrija do dobre železniške zveze. V nekaj tednih vršil se bode sestanek raznih interesentov, tudi odposlancev občinskih zastopov. Opozarjamo že danes g. župana, da se tega sestanka zanesljivo udeleži ter odločno povzdigne svojo

XXX.

Pri Heningovih so se radi vesti o kmeti vstaji silno prestrašili. Stjepko je izvedel, da se kmeti struja širi kot ogenj. Ne upirajo se le Tahiju, ampak vsemu plemstvu. Tahij je zatvoril susjedska vrata in naperil topove na ustaše. A kmetje niso navalili na Susjed, ampak so se obrnili proti Štajerski. Vsa sela so prazna moških.

Tudi v Stjepkovem okraju se je začela vstaja. Ta je brž poslal pismo podpolkovniku Jošku Turnu v Kostanjevico po pomoč. V tem je vojska pod Ilijo Gregoričem korakala proti Brežicam. Povsod so se jim pridruževali novi bojovníki — Slovenci iz Štajerske. Stjepku, ki je hotel pomiriti svoje kmete, se to ni posrečilo. „Kam odhajate“, je kričal nanje. „K svojim bratom — po naše pravo!“ „Ali ne veste, da sem jaz vaš gospodar?“ „Bili ste“, mu odvrne star kmet, „odslej je drugi red. Kar umaknite se.“ In potisnili so ga s silo stran. Sedaj je Uršula tudi izvedela, da so bili kmetje izvedeli, da se je preko njih hotela izmiriti s Tahom. Poslala je brž sela k Iliji Gregoriču javit, da o izmirjenju ni govora, ker Sofija ne vzame Tahovega sina, ampak Milića za moža. A kmetje ji na ponudbo niti odgovorili niso.

* * *

Mestni upravitelj Gašpar Posinger v Brežicah je plamtel same jeze. Zbobnal je meščane v grad, da ga branijo hrvatskih kmetov. Kakih deset jih je došlo, drugi so rekli: ne boš. Tretjega svečana 1573. okoli

poldne prijaše na brežiški trg konjenik - kmet Šantalič: za klobukom pero, v desnici sabljo, v levici belo zastavo:

„Oj Brežičani! Pošteni meščani,“ zakliče kmet ljudstvu, ki se je zgrinjalo krog njega, „kapetan Ilija me pošilja k vam. Naša vojska gre semkaj, a ne bojte se. Bratje smo. Nad gospodo gremo. Nočemo davka, mitnice ne biča.“

„Nočemo biča“, zakličejo vsi.

„Pa dobro, bodite z nami, predajte nam mesto.“

„Hočemo, vaši smo“, zavriskajo Brežičani. Ta hip se pojavi iz ljudstva debelo človeče, brežki načelnik: „Ubijte pijanega Hrvata. Ta pagan ščuva proti milostni gospodi. Ubijte ga ali pa ga zaprem.“ Srdito dvigne načelnik pest, a zdajci zagrmí top.

„Ha, ha, doli načelnik. Hrvat je prišel ravno prav. Konec je zdaj gospode in suženjstva“, zagrohota Nikola Krobat in udari načelnika z dlanjo po trebuhu, da je na mestu poljubil zemljo.

„Brežičani“, spregovori Nikola, „ali ste možje? Ali hočete, da vam še nadalje nemški gospodje bobnajo po ledjih in kopljejo po žepu?“

„Nočemo!“

„Dol z gospodo, naj pridejo Hrvati.“

In eno uro pozneje so prikorakali kmetje pod belo zastavo s črnim križem na čelu jim Ilija Gregorič v mesto. 2000 jih je bilo Hrvatov in Slovencev. Brežičani so se jim radi podali, in rujno vino iz kleti debelega načelnika je krstilo na novo bojovníke za staro pravdo. A Ilija je zaklical gromovito: „Naprej bratje, naprej. Dolga nas čaka pot.“ (Dalje prih.)

besedo v to, da se tudi črnovrška velika občina „pomakne“ kako bližje železnice.

Hitro izginevajo zimski dnevi — zagotovljena je že državna in deželna podpora za naš vodovod. Prosimo torej g. župana, da izposluje od glavarstva potrebno komisijo. Le, ako se ogled vsaj do Velike noči izvrši, mogoče bode razpisati delo spomladi ter je dograditi do prihodnje zime.

Domače vesti.

Današnji številki smo priložili poštna nakaznice ter prosimo vse one cenj. naročnike, ki naročnine še niso vplačali, da to nemudoma store. Opozarjamo pa tudi še posebno one, ki so z naročnino za l. 1906 zaostali, da sedaj svoj dolg poravnajo. Prihodnja številka se razpošlje le onim cenj. naročnikom, ki bodo svojim dolžnostim zadostili. — Notranjec stane celoletno štiri krone, za Ameriko celoletno devet kron.

Upravništvo.

Volitve v občinski odbor postojnski se vrše ta teden. Katasterske občine so že volile, nekatere z dokaj velikim zanimanjem. druge pa kakor n. pr. Hrašče, Zalog in Stara vas s tako pičlo udeležbo, da je bila volitev komaj mogoča. V Postojni je prišlo pri volitvi za katastersko občino v zadnjem trenutku do malega boja. Uradništvo čutilo se je poklicanim postaviti svojega kandidata. Če tudi je bil njihovi kandidat župan sam, je nastal med tržanstvom nepričakovano velik odpor in imeli smo tudi nasprotnega kandidata v osebi gosp. Ant. Ditricha. Če tudi se je volitve udeležilo politično in davčno uradništvo polnoštevilno pod vodstvom c. kr. okrajnega glavarja, katerim se je pridružila tudi duhovščina in dasi so tudi nekateri tržani iz osebnih ozirov glasovali za sedanjega župana g. Greg. Pikelna, je bila med oddanimi glasovi le pičla razlika. Večino 5 glasov je dobil g. Pikel. Proti volitvi se namerava ugovarjati, ker so se baje pripetile nekatere nepravilnosti. V III. razredu so bili izvoljeni: Bizjak Franc s 106 glasovi, Vilhar Jernej z 99 glasovi, Paternost Fran s 74 glasovi, Jurca Pavel s 63 glasovi, Burger Andrej z 59 glasovi in Sever Ivan s 57 glasovi. Danes v soboto pa volita I. in II. razred. O izidu poročamo prihodnjič.

Pevsko društvo „Postojna“ v Postojni vabi na predpušno veselico, ki jo priredi v nedeljo dne 27. prosinca 1907 v prostorih „Narodnega hotela“ v Postojni. Spored: 1. Iv. pl. Zajc: „U boj!“, moški zbor; 2. Fr. Gerbič: „Pred slovesom“, moški zbor; 3. Dav. Jenko: „Naprej!“, moški zbor; 4. Brzobjav, šaloigra v enem dejanju. 5. Prosta zabava in ples, pri kojem sodeluje oddelek postojnske godbe na lok. Vstopnina za osebo 40 vin. Začetek ob 8. uri zvečer.

Postojnska mlekarska zadruga lepo napreduje. Ravnokar se je uvedlo v združni mlekarni nekaj novih strojev, katere goni električna sila. V spomladi se prične z zgradbo novega in modernega združnega poslopja.

Vabilo k rednemu občnemu zboru podpornega rokodelskega društva v Postojni, kateri se vrši dne 27. t. m. ob 1. uri popoldne v občinski pisarni. Dnevni red: 1. Poročilo predsednika. 2. Poročilo blagajnika. 3. Volitev predsednika. 4. Volitev tajnika. 5. Volitev dveh blagajnikov. 6. Volitev dveh odbornikov svetovalcev. 7. Volitev dveh namestnikov. 8. Volitev predsednika društv. razsodišča. 9. Volitev dveh pregledovalcev računov. 10. Raznoterosti. Odbor.

Splašil se je vprežen konj mesarja Petra Bernika v Postojni dne 22. t. m. zvečer in dirjal po državni cesti do Slavine. Nezgode ni bilo nobene. V Slavini so konja prijeli in postavili v hlev.

O „legarju“ smo prejeli sledeči dopis: Slavno uradništvo „Notranjca“ v Ljubljani. Dovolite mi kot Postojncanu besedico o poglavju „legar, ki ni legar“! — V Postojni divja že nad dva meseca epidemija — neke nalezljive bolezni. Da je bolezen nalezljiva in da je bolezen težka, o tem ni še nihče podvomil, o tem pričajo tudi mnogobrojni slučaji, nekteri celo s smrtnim izidom. Bolezen se je imenovala legar — gotovo ne brez vzrokov. Kjer nastopi bolezen v obliki tako obširne epidemije, pač ni posebno težko, določiti značaj bolezni. In zato je torej brez dvoma precej drzno, dvomiti o verjetnosti diagnoze legar. V tem vprašanju imajo sodbo samo zdravniki, vsi lajiški pomisleki so brezpomembni. Če pa izključi prijazen kolega v posameznem slučaju legar, povedati mora obenem tudi pravo diagnozo ter jo seveda zadostno podpreti — s čimer pa še vedno ni dokazal, da v drugih mnogobrojnih slučajih diagnoza ni bila prava. — Sicer pa je popolnoma vseeno, ali divja v Postojni legar ali ne, nalezljiva bolezen je tu, epidemija je tu — potrebne so torej najstrožje sanitarno-varnostne odredbe, da se bolezen omeji in zatire. Če ima vsled teh odredb občina škodo, je popolnoma postranska stvar. Boljše je, da trpi občina v začetku občutno škodo, nego da skuša z utajevanjem nalezljivosti in oviranjem zdravstvenih odredb škodo zmanjšati, s tem pa zamoritev epidemije zavleči ali celo preprečiti. Na ta način riskira občina vgnezditev kronične endemije ter trajno oškodovanje domačega trga. Sicer sem pa prepričan, da je občina kot taka postopala docela pravilno, ter da izvira boj proti „legarju, ki ni legar“ samo iz nezadostnega informiranja. Javkanje, kako huda krivica se je zgodila občini, je torej naravnost nesmiselno, ker baš s takim javkanjem je mogoče škoditi trgu, ne pa s pametnimi sanitarnimi odredbami. — Z najodličnejšim spoštovanjem. V Bovcu, 9. januarja 1907.

Dr. Alojzij Kraigher.

Op. uradništva: Dopis lojalno priobčimo. Opomniti pa imamo, da pač g. dopisnik ni prav informiran, če očita, da se je sanitarnim odredbam nasprotovalo. Nihče ne želi bolj kot mi, da se bolezen enkrat za vselej zatara. Tudi glede škode, ki zadene občino, smo drugega mnenja. Povemo tudi, da se nam diagnoze nekaterih zdravnikov ne zde sakrosanktne. Mnenja smo slednjič, da se je v tem slučaju postopalo neprevidno.

Predno se taka usodepolna beseda izreče, se mora biti svoje stvari z vseh stališč — absolutno gotov. Ali ste čitali klevete klerikalnih listov? Ste čitali o nedolžni postojnski vodi? In o legarju v Reki, ki se je baje zanesel iz — Postojne? Napram tem glasovom smo storili žurnalistično dolžnost. In če res ni bilo v Postojni legarja — o čemer dvomi tudi g. dopisnik — ali se ni nad Postojno neizmerno grešilo?

Poroka. Dne 21. t. m. poročil se je gosp. Ivan Urbas, gostilničar in posestnik na Uncu, z gospico Angelo Žitnik iz Sivška pri Cerknici. Častitamo!

Prememba posesti. Gosp. Zakotnik iz Postojne je prodal svojo hišo na Rakeku nasproti južnega kolo-dvora g. M. Gabrenju, posestniku na Rakeku.

Vipavske novice. Občinska volitev se bode vršila dne 30. t. m. na Slapu. Agitacija je živahna na napredni i na klerikalni strani, toda upati je, da zmaga v vseh treh razredih kmetu prijazna napredna stranka. — Hud mraz je nastal poslednje dni na Vipavskem. Dne 23. t. m. kazal je toplomer 13° R pod ničlo. Mraz je napravil zlasti po vinogradih veliko škode, ker je mnogo trt zmrznilo. — Volkovi se letos klatijo po hruševskih gozdovih. Te dni so videli lovci pet volkov skupaj. Tudi medved je prišel letos pogledat v Hrušico. — Vsled obilega snega primanjkuje srnam hrane in jih je radi tega vže obilo poginilo v nanoških in hruševskih gozdovih. — Občinske volitve v Vipavi se bodo vršile prve dni meseca svečana. — Notar Marko Pušnik je zgradil v Vipavi lepo enonadstropno vilo. Spomladi prično z ometavanjem. Kakor videti, bode to najmodernejša i najlepša zgradba na Vipavskem. — Karol grof Lanthieri, veleposestnik in graščak v Vipavi bode dne 26. t. m. obhajal petdesetletnico, odkar je potrjen k vojakom.

Prostovoljno gasilno društvo v Vipavi vabi najvljudneje k plesnemu venčku dne 27. prosinca 1907 ob 7. uri zvečer v prostorih hotela „Adrija“. Vstopnina za gospode 2 kroni. Obitelj 3 krone. Svira oddelek vojaške godbe iz Gorice št. 47. Med odmorom šaljiva pošta. Ker je čisti dohodek namenjen za napravo gasilnega orodja, se preplačila hvaležno sprejemajo.

Predpustni tatovi na nogah. V Velkempolju na Vipavskem so na št. 28 v noči od 17. na 18. t. m. neznani tatovi ukradli iz dimnika nad 80 klobas in na št. 45 ravnotako nekaj klobas. Poskusili so še v treh drugih hišah, pa se jim ni posrečilo.

Porotnikom za bodoče zasedanje porotnega sodišča so izžrebani med drugimi sledeči gg.: a) glavnim porotnikom Jožef Cuček, trgovec v Knežaku, Franc Premrov, trgovec v Martinjaku, Avgust Schlegl, posestnik v Šturjah, Ivan Strguljc, trgovec v Begunjah, dr. Gvidon Dolschein, veleposestnik v Dol. Logatci, Avgust Belle, trgovec na Uncu, Bogomir Perhavec, posestnik v Vipavi, Fran Zadnik, posestnik v Senožečah, Rihard Ferjančič v Gočah.

Šola na Vrabčah, dosedaj enorazrednica, se razširi v dvorazrednico. V ta namen se bo gradilo v

kratkem novo šolsko poslopje. Dosedanja šola je na Taboru, griču, ki je precej višji od Vrabč in vse okolice. Da ni otrokom prijetno v grič hoditi, zlasti ne po zimi, ko je pot ledena in zraven še viharja burja, to je pač jasno. Čuje se, da so ljudje sploh bolj zadovoljni, da bi se zidala nova šola na Jakovcih, kar bi bilo iz več razlogov — kakor trde nekateri — veliko bolj umestno. Glavni razlog je, da je na Jakovcih bolj središče in v ravnini. Seveda se bo našel kdo, ki bo iz sebičnega ali tesnosrčnega krajevnega stališča temu morda zagrizen nasprotnik, a to naj nikogar ne plaši. Kovač kuje železo dokler je vroče. In tu ako se zdaj zamete, zameteno bo skozi dolga desetletja. Interesenti, pobrigajte se za važno stvar pravočasno, da se ne reši brez vas in da bo odločala celokupna korist.

Iz Matenje vasi. Pri nas je počela živahna akcija v svrhu naprave prepotrebne vodovoda. Za Matenjovas kakor tudi Rakitnik je v tem oziru zelo slabo pre-skrbljeno. Če količkaj suša pritisne zmanjka vode v napravljenih vodnjakih in ljudje si jo morajo od daleč voziti. To povzroči obilo truda in stroškov ter zamudo časa. Smiliti nam se pa mora tudi uboga živina, katera nima često pitne vode, temveč se napaja v umazanih lužah, kamor se izteka blato iz cele vasi.

Il. Bistrica — Trnovo. Kako se s poštenimi uslužbenci pri južni železnici postopa, se razvidi pri pre-meščenju našega dosedanjega priljubljenega žel. mojstra gosp. Franja Ramelli v Št. Peter. Kot strokovnjak njegovega posla nam ostane nepozabljen, kajti podpiral nas je celih 15 let, kjer je le mogel. Naprednega mišljenja in odkritosrčen bil je vsikdar v naši vrsti. Skrbel je za občni blagor stem, da je ravno iz občinskih revežev izbral mnogobrojnih mladeničev ter jim pripravil vsak-danji kruh, kojega še danes kot samostojni železniški čuvaji s svojimi otroki uživajo. V pripoznanje njegovega vsestranskega blagega in postrežljivega značaja so se pa tudi občine obrnile do generalnega vodstva južne železnice ter protestirale proti njegovemu pre-meščenju iz naše sredine. Poštene in opravičene prošnje občin pa niso imele povoljnega uspeha, Mislimo, da ima javni urad pravico od južne železnice zahtevati, da se na prošnje, koje so le v korist občinam, ozira. Ker se to ni zgodilo in se v obče važne prošnje občin brez vsega ozira odbijajo, je to škandalozna brezobzirnost. Ker se nam priljubljene uslužbenice jemlje, se le poostri razmerje prebivalstva do železnice in drugim oteži službovanje.

Iz Zagorja. V nedeljo 20 t. m. zvečer se je vršil redni občni zbor našega bralnega društva za 34. društveno leto. Društvo je bilo minulo leto naročeno na 10 političnih in leposlovnih listov; za letos si je naročilo še 4 nove same leposlovne in znanstvene. Knjiž-nici je prirastlo 51 knjig, in jih šteje sedaj 626. Izpo-sodilo se je 360 knjig 240 strankam. — Pred leti se je sklenilo, da bodi knjižnica odprta ne le društvenikom, ampak tudi neudom — širši javnosti, da tem lažje doseže svoj izobraževalni namen. Ta sklep se je lepo sponesel

že v kratkih letih. Čitalnica je že od nekdanj pristopna širšemu občinstvu, pa tu ni zaznamovati posebnih uspehov, ker naš kmet sicer jako rad kaj novega iz časopisov sliši, ne vzame pa v obče tako rad časopisa sam v roke. Zato je bralno društvo letos sklenilo, da si ustanovi nekake bralne krožke. Vsako nedeljo in praznik popoldne si bo zbral eden ali drugi društvenik v čitalnici ljudi in jim glasno, razumljivo prebiral novine, obenem pa razkladal tujke in pojasneval smisel čtiva, da se jim tako vzbudi in poveča zanimanje za čitanje časopisov. Umesten, hvale vreden sklep, ki naj bi ga storile tudi druge slovenske čitalnice in bralna društva posebno po deželi! Istega dne popoldne smo imeli drugo roditeljsko predavanje. Predaval je tukajšnji nadučitelj g. R. Horvat v lepem številu zbranim materam in očetom o vzgoji otrok in sicer o treh glavnih napakah, ki so vzrok slabi vzgoji o boleznih starišev, o pijančevanju in slepi materni ljubezni. Predavanje je bilo jako poučljivo, in je žel g. nadučitelj za svoj trud zaslužen priznanje. Nadaljeval bo v februarju in sicer bo takrat govoril o sredstvih dobre vzgoje, o predšolski dobi in o posebni pripravi otrok za šolo.

Vremensko poročilo za vas Zagorje in okolico v letu 1906. Pri tukajšnji vremenski postaji se je opazovalo v ravnokar preteklem letu sledeče: 1.) Dežja je padlo v vsem letu skupno **1348 mm** — kar je mnogo nad normalom — in sicer največ meseca novembra namreč 158 mm najmanj pa meseca januarja, namreč 64 mm, vendar je bilo največ deževnih dni meseca maja, namreč 17. 2.) Snega je padlo največ 29. decembra t. j. 24 cm. Zadnji sneg v pretekli spomladi je padel 23. marca in je bilo leto potem brez vsakršnega snega do 6. decembra, ko ga je prvič padlo 10 cm. 3.) Najhujšo vročino smo imeli 4. avgusta; ta dan je kazal toplomer ob 2. uri popoldne v senci $+29.6^{\circ}\text{C}$; najhujši mraz pa je bil zadnji dan leta zjutraj ob 7. uri namreč -20.4°C ; sicer pa ni vse leto živo srebro padlo pod -10°C . 4.) Prva nevihta je bila 23. marca po tej pa še skupno 12. 5.) Zadnja slana v spomladi je bila 26. aprila, prva v jesenskem času pa 26. septembra. Konečno še opomnim, da manjka za prejšnja leta rednih opazovanj, vsled česar se ni mogla podati tudi primerjalna statistika.

Nenavadno hud mraz je nastal v pretečenem tednu. V postojnskem okraju, osobito v vipavski dolini smo imeli izredno hudo burjo. Promet med Razdrtim in Vipavo je bil nemogoč. Dva gorenjska lončarja sta bila tako neprevidna in vozila kljub burji iz Razdrtega proti Vipavi, a burja jima je prevrnila vozove. Menda nista še nikdar slišala o kraški burji.

Narodno gospodarstvo.

Najboljše sredstvo zoper krvavo uš. Navadno se uporabljajo sredstva zoper žive uši, a boj proti njim ni posebno uspešen. Trajno se zamoremo iznebiti teh škodljivcev le, če uničujemo že njih jajčeca. Zamazati

je treba mesta, kjer so se zagnezdele uši, z ugašenim apnom ali ilovico ter to oviti z močno cunjjo, da apno ali ilovica ne odpade. Pod takim ovitkom se jajčeca ne morejo razviti. Neki nemški vrtnar, čigar vrt je služil pouku, je s tem sredstvom odpravil krvavo uš s svojega vrta tako, da si jo je moral na nekem drevescu zopet umetno vzrediti, ker jo je rabil pri pouku, kadar je učil svoje učence o nji.

Visokodebelna drevesca sadimo v razdalji 8 do 10 m. Od meje naj bodo oddaljena vsaj 3 m.

Prasiči spomladi večkrat zbole radi uživanja krompirja, ki kali. Kali imajo v sebi nevaren strup, solanin, ki je jako škodljiv.

Steklenice se osnažijo najbolje s surovim, na koščke zrezanim krompirjem ali pa z raztrganim papirjem časnikov. Tiskarsko črnilo odpravi kmalu vse madeže, tudi mastne steklenice postanejo hitro čiste. Po takem snaženju je treba steklenice še prav dobro izplakniti z vročo vodo.

Če je klet pregorka, začne krompir močno kaliti. Da se kaljenje prepreči, moramo odpreti okna, da pride hladen zrak vanjo.

Usnje, ki je dalj časa ležalo na vlažnem prostoru, rado splesni. Plesnjivec se odpravi takoj, če se obuvalo odrgne z razredčeno karbolovo kislino.

Jajca, ki jih dajemo valiti, ne smejo biti več kot 14 dni stara, ker je drugače uspeh dvomljiv.

Razpokane roke. Raztopi $\frac{1}{8}$ kg belega voska, primešaj $3\frac{1}{2}$ dkg mandeljevega olja. S tem mazilom namaži vsak dan roke predno greš spat ter natakni rokavice nanje. Prav dobro sredstvo za razpokane roke je glicerini, ki se dobi v vseh večjih prodajalnah.

Matere, učite otroke grgranja! Vsako leto zboli mnogo otrok za davico. Kako mučno je, bolnega otroka učiti grgranja. Naj bi vsaka mati zdravega otroka naučila grgrati!

Promet Trsta je lansko leto, kar se železnice tiče, v primeri z letom 1905 lani zelo zrastel. Celokupni železniški promet našega pomorskega središča je dosegel v prošlem letu 20,903.890 q napram 19,242.831 q v letu 1905.

Po svetu.

Strahoviti mraz. Iz raznih krajev prihajajo grozne vesti. V Galiciji je zmrznil vojak na straži, šolarčkom so zmrznile roke in noge, pešec se je prijel za uho in mu je odpadlo. V Trstu je nekemu zmrznila roka, na Dunaju pa je reševalno društvo interveniralo samo na en dan v 160 slučajih, večinoma zaradi zmrznjenih ušes in nosu. V Rusiji trpe strahovito, saj je 36°R mraza. — Zmrznjeno truplo je na površju ledeno, udje so krhki in se lahko odlomijo. Žile ni čutiti več, tudi dihanja ni moči zaznati. Vendar je lahko samo dozdevno mrtvo, ker so že mnogi, ki so celo več dni ležali zmrznjeni, zopet oživel. Zmrzlo truplo prenesemo silno previdno (da ga ne poškodujemo) na mrzel kraj,

kjer ni vetra, nikakor ne v gorko sobo, kjer bi se površje prehitro otajalo. Previdno slečemo ponesrečenca, pokrijemo usta in nosnice s snegom in pričnemo drgniti truplo s snegom. Snežena voda odteka, drgniti je treba truplo dalje s svežim snegom tako dolgo, da postanejo udje gibčni in koža gorka. Zdaj šele odstranimo sneg in drgnemo truplo z mokrimi mrzlimi rutami. Potem prenesemo ponesrečenca v malo gorkejši kraj in mu damo duhati Hofmanove kapljice ali kaj podobnega ali tudi zrezano čebulo, piti mu damo mrzle kave ali mrzlega vina. Na noben način ne smemo prehitro obupati, da spravimo zmrznjenega k življenju. Če zmrzne le del človeškega trupla, je treba ravno tako previdno ravnati z njim. Pomagamo najlažje na mrzlem kraju s snegom in z mrzlo vodo.

Po sklepu lista.

Zapisnik seje pripravljalnega odbora neodvisne kmetske stranske v prestranski mlekarji dne 24. januarja 1907.

Navzočih 17 odbornikov iz vasi Orehek, Grobišče, Rakitnik, Matenjavas in Žeje.

Po vspodbudnem nagovoru in pozdravu g. predsednika Jakoba Kristana je bil sprejet na predlog tajnika Milana Žnideršiča sledeči okvir programa kmetske neodvisne stranke: Stranka kar se tiče drugih strank, noče nikakega boja temveč pozitivnega dela.

Politična organizacija stranke naj sloni na kmetškem razrednem stališču ter bodi v gospodarskih vprašanjih neodvisna. Deluje naj n. pr. za napravo vodovodov in vodnjakov po vaseh. Gospodarska organizacija naj bode izven politike; stranka je pa za zdravo združništvo.

Glede izobrazbe je stranka za snovanje ljudskih knjižnic, čitalnic ter sploh izobraževalnih društev. Stranka je za vpeljavo strokovnega pouka v šoli, ter družega kmetu v pouk in spodbudo služječega delovanja.

Kot politična stranka se z reči, ki se ne tikajo posvetnega blaga, ne bavi, in se v verske zadeve principijelno ne vtika.

Splošno pa stranka stremi, da se slovenski kmet brez oškodovanja drugih stanov, povzdigne ter osamosvoji, da postane krepak, zdrav, energičen, delaven in pošten v vseh ozirih.

Na predlog g. predsednika skliče se na dan 17. marca t. l. shod kmetske neodvisne stranke v Sv. Petru na Notranjskem za postojnski sodni okraj kakor tudi za bližnje kraje bistriškega ter senožeškega okraja. Ob enem se prosijo somišljeniki, da priredijo po celem Notranjski enake shode.

Konečno se sklene, da se zapisnik današnje seje pošlje uredništvu „Notranjca“ in „Domoljuba“ v blagohotno objavo.

Prestranek, dne 24. januarja 1907.

Milan Žnideršič l. r.
t. č. tajnik.

Jakob Kristan
t. č. predsednik.

Za kratek čas.

Dober gost. Natakark k gostu, ki skrbno pregleduje jedilni list: „Prosim, kaj boste naročili?“ Gost: „O nič, jaz le gledam, koliko prihranim, če danes nič ne kosim.“

Čudno opravičevanje. Sodnik: „Voznik, obtoženi ste, da je vaš konj vgriznil to gospodično, kaj imate omeniti k temu?“ Voznik: „Ni čuda, gospod sodnik, da jo je vgriznil, saj je gospodična res kar za vgriznil.“

Poslušen bolnik. Žena: „Kako to, da ravno po kosilu navijaš vedno svojo uro?“ Mož: „Radi ljubelega zdravja, saj veš, da je zdravnik ukazal, da se moram po kosilu vedno nekoliko gibati.“

Ni treba vedeti! Dekla: „Prosim gospod, na pismo ste pozabili napisati naslov, nisem ga mogla oddati.“ Gospod: „O ti prismoda, kar oddala bi ga bila, saj ni treba, da bi vsak vedel, komu pišem.“

Loterijske številke.

Trst, 19. januarja		89	38	11	3	51
Praga, 23. januarja		68	90	18	62	51

Tamburaška godala (tamburice)

za popolen tamburaški zbor, še skoraj nova, prodaja po jako nizki ceni telovadno društvo „Sokol“ v Postojni, katero daje tudi potrebna pojasnila.

Prodaja vina

Imam za prodati v kleti več sto hektolitrov pristnega istrijskega vina lastnega pridelka, potem rakije in olja po primerno nizkih cenah.

Ivan Pujman

trgovec in posestnik vinogradov v Vodnjanu-Dignano.

Rašelj.

Kdor tega ne uvaža, se pregreši na svojem lastnem telesu! Kaiserjeve prsne karamele s tremi jelkami. Zdravniško preizkušeno in priporočeno proti kašlju in hripavosti, kataru, zasliženju in kataru v požiralniku. 5120 notarsko poverjenih izpričeval potrjuje, da drže kar obetajo. Zavoj 20 in 40 vinarjev.

Zalogo ima

J. Hus

lekarnar v Vipavi.

Prsni sirup proti kašlju, hripavosti itd.
steklenica 1 K 40 v.

— Čisto, belo ribje olje, —
steklenica 1 K, velika 1 K 80 v.

Mazilo proti trganju in revmatizmu,
steklenica 1 K.

— Mazilo proti ozebkom —
1 lonček 70 vin.

Razpošilja

lekarna Hus v Vipavi.

IVAN JAX & sin v Ljubljani

Dunajska cesta 17

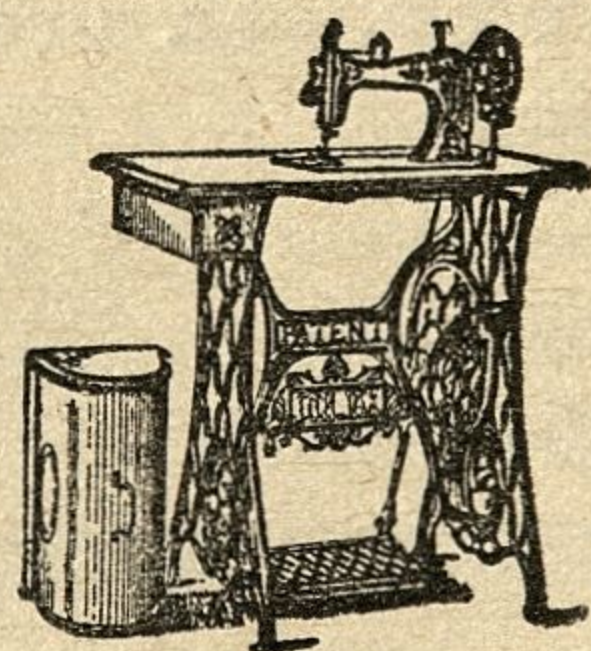
priporočata svojo bogato zalogo

šivalnih
strojev,

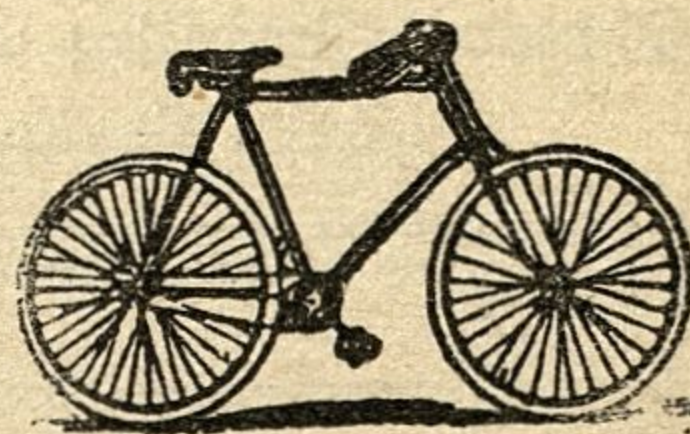
voznih koles

in

pisalnih strojev.

Pouk v šivanju in vezenju
na stroje brezplačen.

V hiši gospe Helene Orešek v Postojni

• zobozdravnik •

iz Ljubljane, Špitalske ulice št. 7

Amerik. zobz.
Vsa zobotehnična dela

Amerik. zobz.
v konces. ateljeju

O. SEYDL

izvršuje.

Ordinira vsako soboto od 8. do 5. ure.

Svetovnoznana postojnska jama

je odprta vsak dan ob pol 11. uri dopoludne
in je izključno električno razsvetljena.

Od 1. marca do 31. oktobra je odprta tudi ob
pol 4. uri proti vstopnini K 5.— za osebo.

Ob nedeljah in praznikih pa le K 3.— za osebo.

MAKS ŠEBER

==== v Postojni. ====

Akcidenčna tiskarna.

==== Knjigoveznica. ====

Fotografični atelije.

~ ~ ~

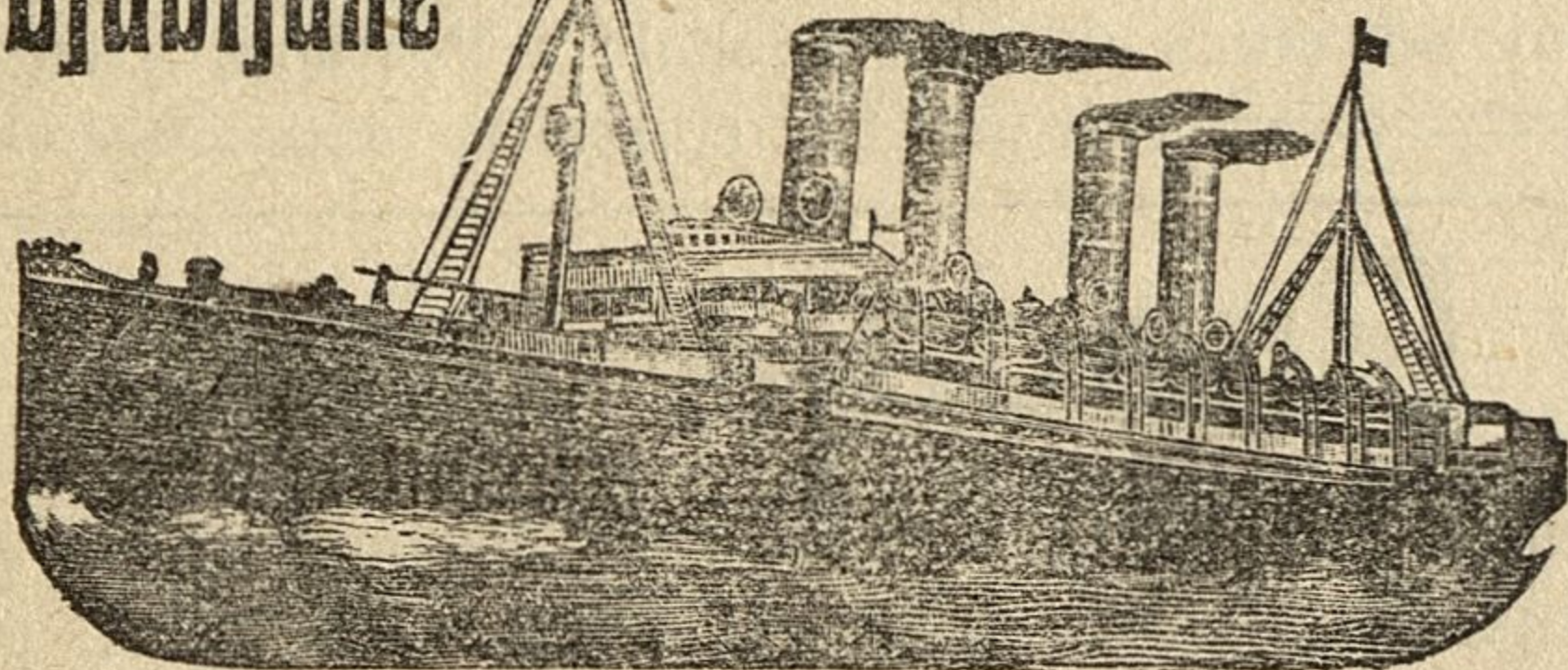
Zaloga vsakovrstnih tiskovin

za županstva, krajne šolske svete, šolska
vodstva, posojilnice, mlekarske zadruge itd.

Izvršuje se po naročilu vsa
druga tiskarska dela

kakor n. pr. letna poročila, cenike, vabila k
veselicam in občnim zborom, programe, nazna-
nila o zarokah, porokah itd., parte liste, pisma
in kuverte z naslovi, posetnice, razglednice,
trgovska naznanila itd. itd.

iz Ljubljane v New-York

vozi se najcenejše s prekrasno opremljenimi ekspresnim
parobrodi, takozvanimi

==== cesarskimi brzoparniki ====

Kaiser Wilhelm II., Kronprinz Wilhelm in Kaiser
Wilhem der Grosse, kateri so največji in najvarnejši
na svetu.

Vožnja po morju traja samo 5 do 6 dni.

Zdatne ugodnosti dovoljujejo se večjim družbam. — Podrobna
pojasnila in potrební pouk da vsakomur nemudoma in brezplačno

EDVARD TAVČAR v Ljubljani

št. 35, Kolodvorske ulice št. 35,
nasproti stari Tišlerjevi gostilni.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvo.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
==== dopoludne. ====

□ □ □

Obrestuje hranilne vloge po $4\frac{1}{2}\%$ brez odbitka rent-
nega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po 5% in amortizaciji
najmanj 1%, na osobni kredit po 6%.

□ □ □

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob **torkih**,
posojila se izplačujejo le ob **petkih**.